

DE OPMAARSCH

AAN BEIDE
TROUW

triendaags verschijnd propandablad der R. K. STAATSPARTIJ.

Abonnementprijs f1.— per jaar.

EDACTIE EN ADMINISTRATIE: MAURITSKADE No. 25 TE 'S-GRAVENHAGE — POSTREKENING 2464

COALITIE

Er wordt den lasten tijd weer veel gesproken en geschreven over de „coalitie“. Of allen duidelijk is, wat ermee bedoeld wordt, is vraag, omdat vooral de jongeren van „coalitie“ zoals de ouderen die hebben gekend, weinig niets meer weten.

het is geen wonder, want de coalitie in ouden en verdween eigenlijk met de invoering van evenredig kiesrecht en in staatkundigen in 1925 met de zwaarsten klap, toen het met Colijn in 1925 wegens de gezantschaps- te moest afbreken.

het woord „coalitie“ beduidt in het algemeen tijdelijk samengaan van meer partijen met zrlng principieele verschillen, om bepaalde tdkundige doelstellingen te bereiken.

ons land is het woord coalitie praktisch al- gebezigd om de samenwerking op staats- dgeig terrein aan te duiden tusschen de po- georganiseerde Katholieken en geloovige estanten.

De Liberalen treden op

oe ontstond die samenwerking tusschen Ka- lieken en Protestanten en wat was het doel? n dat te begrijpen, moet men voor oogen en, dat in ons land de politieke partijen t in het midden van de vorige eeuw ontston- Oorspronkelijk vereenigd met België, maak- e scheiding in 1839 een einde aan een nor- ontwikkeling op staatkundig terrein. On- het persoonlijk regiem van Koning Willem ren de ministers niet veel meer dan staats- starren, de Volksvertegenwoordiging had tich geen invloed en het kiesrecht was zeer rkt. Er bestond een groote conservatieve e, die men eigenlijk wel Protestantsche par- men mag, al was zij niet geheel orthodox. t door de afscheiding van België werd van den weeromstuit zeer „nationaal“ en nationale gevoel openbaarde zich in een e voorkeur voor centralisatie en een af- van partijen. Met het Katholieke bevo- deed werd in dien tijd op politiek terrein rekening gehouden. Er waren wel Katho- Kamerleden, maar er bestond geen poli- organisatie van en voor de Nederlandsche oleken.

gen de conservatieven stonden de vooruit- ven op. Zij werden liberalen genoemd en n een leider in Thorbecke. Van deze groep achtten vele Katholieken steun voor hun n. Zoc sloten zij zich eeng bij de Liberalen Katholieken en Liberalen sloeger in 1848 anden ineen om te werken aan de nieuwe dwt, welke Koning Willem II zelf vroeg- voornaamste effect van deze Grondwet was, ie Kamers het contróle-recht op -en meer

medezeggenschap in het regeerbeleid kregen. Aan de Katholieken bracht zij het herstel van het Hisschoppelijk bestuur in 1853. Zoo heftig beroerde dit herstel de Protestanten, dat Thorbecke moest aftreden als minister en dat hij, ofschoon Protestant, slechts weer in de Kamer kon, dank zij de Katholieke kiezers van Breda en Maastricht.

Zoo is het begrijpelijk, dat het geslacht van die dagen zich meer getrokken voelde tot de Liberalen dan tot de Protestanten, die toen trouwens nog niet zóó georganiseerd waren als later het geval zou zijn.

Ontstaan der Coalitie

Waren de Liberalen gebleven zoals hun le- der in 1853 was, de geschiedenis ware misschien anders gelooopen. Maar de Liberalen werden hoe langer hoe anti-christelijker. Paus Pius IX veroordeelde hun stelsel; de Liberalen van hun kant werden in de praktische politiek steeds feller anticlericaler. Van hen ging reeds in 1871 het voorstel uit het Nederlandsche gezantschap op te heffen bij den van zijn Staten beroofden Paus Pius IX. Zij wilden ook het onderwijs geheel tot staatstaak maken en alle kinderen dwingen de openbare scholen te bezoeken. Onze Hisschoppen veroordeelden dit drýven in hun beroemd mandement van 1868, waarin zij den elsch stelden, dat Katholieke kinderen Katholiek onderwijs zouden genieten.

Soortgelijke bezwaren als wij hadden, deden zich meer en meer bij de geloovige Protestanten gevoelen. Groen van Prinsterer trachtte zijn broeders te organiseren. Zijn porlingen werden met succes bekrond door Abraham Kuyper en Alexander de Savornin Lohman. Zij werden de bouwers der anti-revolutionnaire partij, waarnaast later de Christelíik-Historische Unie ontstond.

De schoolkwestie bracht Kuyper, Lohman en Schaeppman bijeen.

Schaeppman, begreep goed, dat twee dingen noodig waren, wilde men de toen machtige liberale partij verslaan. Vooreerst moesten de Katholieken zich vast vereenigen op den grondslag van een program, zoals de anti's hadden gedaan rond 1878. Vervolgens moesten Katholieken en Anti-Revolutionnaires bij de verkiezingen gezamenlíik optrekken, elkaars candidatuurstunen en daarna ook samen het regeerbeleid in handen nemen.

Gemakkelijk is dat niet gegaan. Schaeppman schreef zelf „Proeve van een Program“ in 1883, maar had eerst weinig succes. Zijn verlangens tot samenwerking met de Protestanten werd door vele Katholieken, die zich de droeve dagen van 1853 maar al te goed herinnerden, niet begrepen. Ook vele Protestanten waren schichtig voor samenwerking met de Katholieken en het kostte hun de grootste moeite om een Katholiek te stemmen.

GOLD RUSH 1936

of ... Sportbericht uit Zwitserland

Toch zijn de machtige leiders Kuyper en Schaeppman in hun opzet geslaagd. Zij organiseerden de eigen partijen en zij organiseerden ook de samenwerking tusschen beide, vooral toen de schoolwet-Kappene in 1878 het bijzonder onderwijs met ondergang bedreigde.

Het resultaat van deze samenwerking was, dat men de Grondwet sinds 1887 niet meer als wapen tegen het bijzonder onderwijs durfde keeren, sodat dit subsidie ontvingen kon en dat in 1888 het eerste coalitie-Kabinet-Mackay kon optreden. Dit Kabinet maakte o.a. een nieuwe schoolwet en een ingrijpende arbeidswet.

Verdeeldheid onder de bondgenooten deed de Liberalen echter nog bijna een doosjn jaar de regeeringmacht in handen houden. Totdat in 1901 het tweede coalitie-Kabinet-Kuyper optrad en eigenlijk voorgoed een einde maakte aan de macht der Liberalen op politiek terrein, die, toen ook in de Eerste Kamer gebroken werd. Het Kabinet-Kuyper haasde den weg voor het Kabinet-Heemskerk, dat o.a. bekend is geworden door den socialen arbeid van Talma en de zedelijkheidswetten van Robert Regout.

Ofschoon van geen liberale meerderheid verzekerd, trad in 1913 het liberale Kabinet-Cort van der Linden op, dat in de oorlogsjaren ook den steun van de rechterzijde ontving. Dit Kabinet legde de gelijktelling op het terrein van het lager onderwijs, alsmede het algemeen kiesrecht in de Grondwet vast.